

Πληροφόρηση και επικοινωνία στο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών

έρευνα χρηστών στη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ

Ηρώ Φραντζή

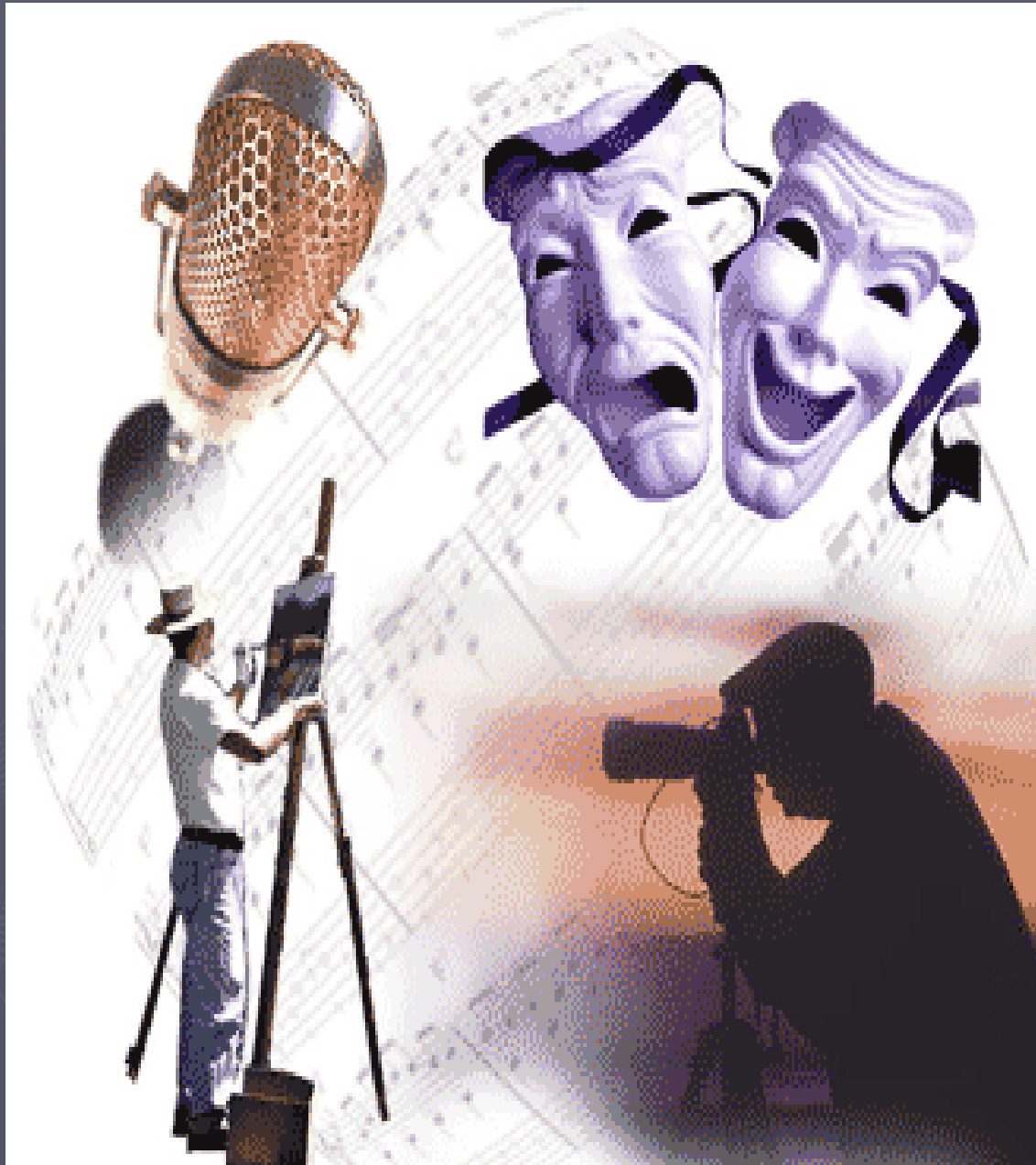

Ανθρωπιστικές επιστήμες
Litterae humaniores
Humanities
Geisteswissenschaften-Kulturwissenschaften

Ἄνθρωπος - Ανθρωπισμός

• Homo • Humanitas (= παιδεία) • Humanism

Oxford English Dictionary: Ένας όρος που περιλαμβάνει τους ποικίλους κλάδους της ευγενούς μάθησης, όπως η γραμματική, η ρητορική, η ποίηση και ειδικά η μελέτη των αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων κλασικών. Φαίνεται να έχει σχέση με τη λέξη humanitas, με την έννοια της πνευματικής καλλιέργειας που αρμόζει σε έναν άνθρωπο, τη φιλελεύθερη εκπαίδευση, τη «λογοτεχνική καλλιέργεια», την ευγενή λογοτεχνία.

ανθρωπιστικές επιστήμες

- ▶ Φιλολογία
- ▶ Ιστορία
- ▶ Αρχαιολογία
- ▶ Γλωσσολογία
- ▶ Φιλοσοφία
- ▶ Καλές τέχνες
- ▶ Θεολογία
- ▶ [Εκπαίδευση]
- ▶ [Δίκαιο]

ανώτατη εκπαίδευση και ανθρωπιστικές επιστήμες στην Ελλάδα

- ▶ 22% των εισακτέων στα ΑΕΙ (7500 υποψήφιοι το 2006)
- ▶ Τμήματα με μεγάλο αριθμό φοιτητών (Τμ. Φιλολογίας ΕΚΠΑ περ. 350-400)
- ▶ Οι βάσεις εισαγωγής σταδιακά πέφτουν (Εξαίρεση τα φιλολογικά τμήματα το 2006)
- ▶ 70% αποφοίτων είναι γυναίκες
- ▶ Μεταπτυχιακές σπουδές αναπτύσσονται
- ▶ Χαμηλό το επίπεδο έρευνας και χρηματοδότησής της σε σχέση με ΕΕ . Αντιφάσεις με στρατηγική της ΕΕ
- ▶ Προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα (;)

ταυτότητα – στόχοι έρευνας

- ▶ Μελέτη με επίκεντρο το χρήστη
- ▶ Ανάλυση της πληροφοριακής συμπεριφοράς κατά την έρευνα και επικοινωνία **εντός και εκτός της βιβλιοθήκης**

**Ανάγνωση
Επικοινωνία/Δημοσίευση**

**Αναζήτηση
Συγγραφή**

- ▶ Σε σχέση με την ανώτατη εκπαίδευση και το σύστημα επιστημονικής επικοινωνίας
- ▶ Με στόχο την αποτίμηση της βαρύτητας των ανθρωπιστικών επιστημών ως αντικειμένου και μεθοδολογίας

μεθοδολογία έρευνας

- ▶ Δείγμα: 21 μέλη ΔΕΠ Τμ. Φιλολογίας και Τμ. Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- ▶ Κριτήριο: η έντονη χρήση βιβλιοθήκης
η καλή εξοικείωση με την τεχνολογία
- ▶ Δεκ. 2004, Ιούνιος 2005
- ▶ Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας
- ▶ Συνέντευξη ως μέθοδος συλλογής υλικού

συνέντευξη

ερωτήματα

- ▶ Ποιες πηγές πληροφόρησης χρησιμοποιούνται, σε ποια μορφή, ποιο βαθμό και για ποιο σκοπό;
- ▶ Πώς εντοπίζονται, αποκτώνται και αξιολογούνται οι πηγές πληροφόρησης;
- ▶ Ποιες υπηρεσίες πληροφόρησης χρησιμοποιούνται, σε ποια μορφή, σε ποιο βαθμό και για ποιο σκοπό;

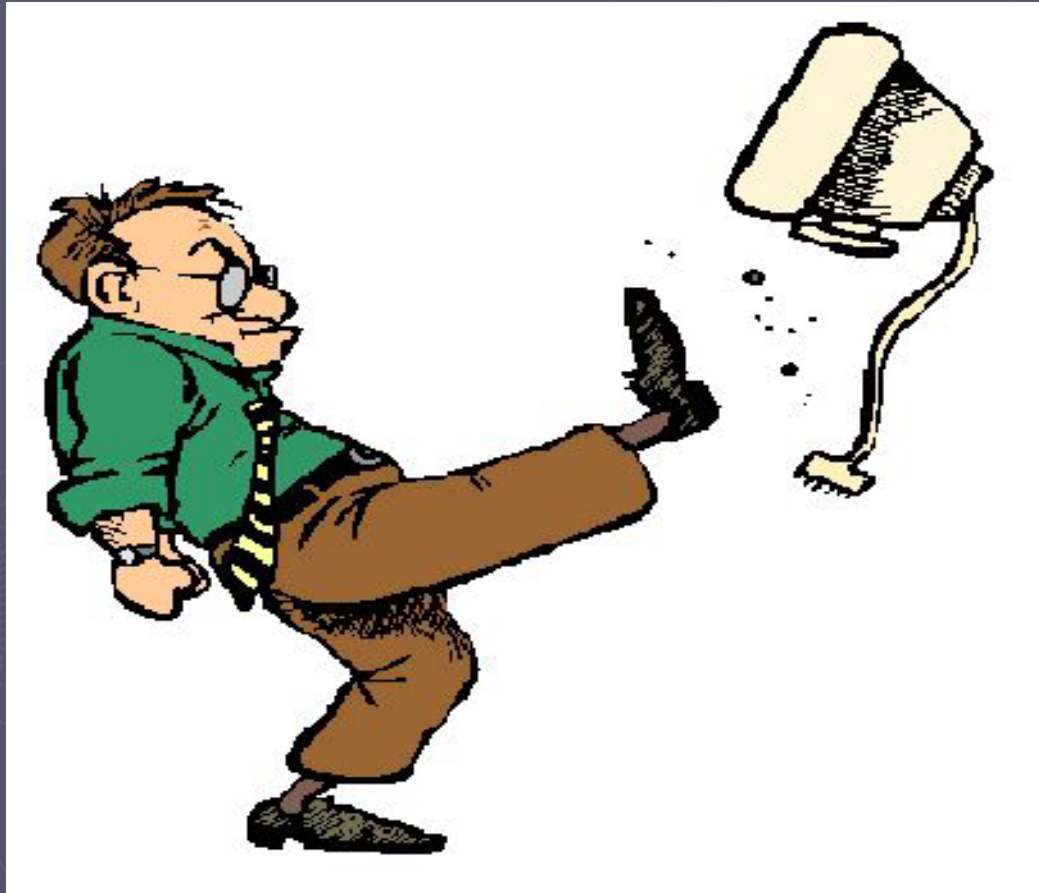
ερωτήματα

- ▶ Για ποιο λόγο **δεν** χρησιμοποιούνται κάποιες πηγές και υπηρεσίες;
- ▶ Πώς χρησιμοποιείται η νέα τεχνολογία **σε όλα τα στάδια** της ερευνητικής και επικοινωνιακής διαδικασίας;
- ▶ Ποιες είναι οι δυσκολίες, οι ανάγκες και οι **προσδοκίες** των χρηστών από το σύστημα πληροφόρησης;

προφίλ του επιστήμονα «ανθρωπιστή»

- ▶ Μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία ή την Αγγλία
- ▶ Αυτοδίδακτος στη χρήση βιβλιοθήκης και υπολογιστών
- ▶ Διαθέτει Η/Υ στο γραφείο και το σπίτι (Mac πιθανόν αν είναι φιλόλογος)
- ▶ Γνωρίζει καλά μόνο επεξεργασία κειμένου και χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

αυτοδίδακτος στη χρήση υπολογιστή !

προφίλ του επιστήμονα «ανθρωπιστή»

- ▶ Εργάζεται επιστημονικά στο σπίτι και με την **προσωπική του βιβλιοθήκη**
- ▶ «Συμπαθεί» πολύ τη βιβλιοθήκη του Τμήματος/Τομέα, αλλά την επισκέπτεται σύντομα κυρίως για τις ανάγκες της διδασκαλίας
- ▶ Θα επιθυμούσε να είναι καλύτερα οργανωμένη η έντυπη συλλογή, να είναι ανοικτή η βιβλιοθήκη μέχρι αργά (?) και να διαθέτει φωτοτυπικά
- ▶ Προτιμά **άλλες βιβλιοθήκες της Αθήνας** για την έρευνά του
- ▶ Καλός βιβλιοθηκονόμος αυτός που βρίσκει που είναι τα βιβλία

η καλή βιβλιοθηκονόμος !

προφίλ του επιστήμονα «ανθρωπιστή»

- ▶ Ασχολείται περισσότερο με το διάβασμα και το γράψιμο
- ▶ Χρησιμοποιεί έντυπο/ψηφιακό υλικό σε αναλογία 60/40, (εκτός αν είναι γλωσσολόγος)
- ▶ «Δεν υπάρχει αρκετό διαθέσιμο ψηφιακό υλικό για το αντικείμενό του» και δεν είναι τόσο καλός στην αναζήτηση
- ▶ Την ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης την έχει δει αλλά δεν θυμάται τι προσφέρει (εκτός από τον κατάλογο)

προφίλ του ανθρωπιστή (?)

προφίλ του επιστήμονα «ανθρωπιστή»

► Το μεγαλύτερό του πρόβλημα

- δε βρίσκει τα βιβλία που χρειάζεται, όταν τα χρειάζεται
- έχει πολυάριθμο ακροατήριο κατά τη διδασκαλία
- δεν χρηματοδοτείται η έρευνά του
- Ελλείψεις ηλεκτρονικού εξοπλισμού, τεχνικού προσωπικού

ανάγνωση

A scholar spends a thoughtful time in his study with his manuscripts.

ανάγνωση

- ▶ Διάβασμα – βιβλιογραφικές αναφορές – περιδιάβαση στα ράφια – διάβασμα [ατομική υπόθεση]
- ▶ Προέχει η μελέτη και η ερμηνεία των πηγών
- ▶ Η διεθνής δευτερεύουσα βιβλιογραφία αναπτύσσεται πολύ, χρήσιμη η εκδοτική παραγωγή των τελευταίων 20-50 ετών
- ▶ Βιβλία – βιβλία – βιβλία !

βιβλία, βιβλία, βιβλία !!!

ανάγνωση

- ▶ Περιοδικά για την εξειδικευμένη έρευνα και τη βιβλιογραφική ενημέρωση
- ▶ Ψηφιοποιημένο υλικό εικόνων στην αρχαιολογία
- ▶ Ενημέρωση πάνω σε άλλες συναφείς επιστήμες (διακλαδικότητα)
- ▶ Ηλεκτρονικά περιοδικά τα χρησιμοποιούν λίγοι, κυρίως γλωσσολόγοι

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

επικοινωνία - δημοσίευση

- ▶ Δημοσίευση στην ελληνική και αγγλική γλώσσα
- ▶ Απαραίτητη η συμμετοχή σε συνέδρια, αλλά καθυστέρηση έκδοσης έντυπων πρακτικών
- ▶ Χρήση πίνακα στη διδασκαλία. Διανομή φωτοτυπιών συνοδεύει την εισήγηση και τη διδασκαλία. Παρουσίαση διαφανειών από ιστορικούς-αρχαιολόγους. Ηλεκτρονική παρουσίαση από γλωσσολόγους
- ▶ Η ύλη και η βιβλιογραφία των μαθημάτων ανακοινώνεται σε έντυπη ή χειρόγραφη μορφή

χρήση πίνακα και διανομή φωτοτυπιών

επικοινωνία-δημοσίευση

- ▶ Τομέας Αρχαιολογίας: ιστοσελίδα περιέχει ύλη-βιβλιογραφία στο πλαίσιο προγράμματος ηλεκτρονικής εκπαίδευσης
- ▶ Συνεργασία με το προσωπικό βιβλιοθήκης μόνο στο χώρο της βιβλιοθήκης
- ▶ Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο 2-3 φορές την εβδομάδα, επικοινωνία κυρίως με συναδέλφους και εκδότες/περιοδικά και κυρίως για τη μεταφορά αρχείων
- ▶ Όχι προσωπικές ιστοσελίδες

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

επικοινωνία-δημοσίευση

- ▶ Διεθνές σύστημα επιστημονικής επικοινωνίας
- ▶ Δημοσίευση άρθρου : ατομική υπόθεση
Κριτήριο: Εγκυρότητα και εξειδίκευση περιοδικού
- ▶ Έκδοση βιβλίου : ατομική υπόθεση
Κριτήριο: Κύρος εκδότη και κάλυψη εξόδων
- ▶ Έντυπη επιστημονική μονογραφία
κόστος - ακαδημαϊκή εξέλιξη του προσωπικού

μονογραφία και ακαδημαϊκή εξέλιξη

επικοινωνία-δημοσίευση

- ▶ Απουσία πανεπιστημιακών εκδοτικών οίκων
- ▶ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ !

συγγραφή

συγγραφή

- ▶ Ατομική υπόθεση
- ▶ Πρωτογενής μελέτη, έκδοση-δημοσίευση πηγών
- ▶ Συγγραφή για έρευνα:
επεξεργαστής κειμένου (+χειρόγραφες σημειώσεις)
- ▶ Συγγραφή για διδασκαλία:
κολάζ, χειρόγραφο, επεξεργαστής κειμένου

Συμπεράσματα

- ▶ Απόψεις Ελλήνων επιστημόνων και ξένων συναδέλφων τους συγκλίνουν
- ▶ Ανθρωπιστικές επιστήμες συνδέονται με την ερμηνεία και την κριτική
- ▶ Σημασία των βιβλιοθηκών για την ανθρωπιστική έρευνα
- ▶ Εξάρτηση από το έντυπο υλικό (πηγές) και τις ήδη αποκτημένες πρακτικές για την έρευνα και τη διδασκαλία

Συμπεράσματα

- ▶ Ανάγκη για γρήγορη ανεύρεση τεκμηρίων και βιβλιογραφικών πληροφοριών. Παράγων Χρόνος
- ▶ Ανάγκη για στοχευμένα, θεματικά εξειδικευμένα και ποιοτική ανάπτυξη των συλλογών των βιβλιοθηκών
- ▶ Οι σύγχρονες ελληνικές σπουδές με μικρή εμβέλεια στο ψηφιακό περιβάλλον
βλ. Ψηφιακές βιβλιοθήκες, ηλεκτρονικά περιοδικά
και βάσεις δεδομένων

ελληνικό ψηφιακό περιεχόμενο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΤΣΙΚΗΣ Τ Π Ο

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Διακόμης ἔτι ὄντος, ἔσμαχῆ ἁλοαρχῆντος τοῦ
αὐτοῦ Ἀκρωμεῖοις πρώτῳ ἀπαπτοςόμεμα

Νῦν δὲ παρὰ ἡ

ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΖΩΗ, ΚΑΙ ΜΙΧΑΗΛ

Τοῖς

Ὁμογενεῖσι Φιλολόγοις φιλοτίμῳ δαπαμῇ ἐπὶ
τῆ διαμεμηθῆσαι δωρεᾷ τύποις ἐκδοθεῖτα.

Ἐπιμετῆρ Σπυρίδωνος Βλαντιῆ.

Τ Μ Η Μ Α

Ὅπερ ἐστὶ

Η Ο Ν Τ Ο Λ Ο

Βιβλιοθ. Δημοσ. ε.θ.

Ε Ν Ε Τ Ι Η , Σ Ι Ν .

Παρὰ Νικολάου Γλυκεῖ τῆς ἐξ Ἰωαννίνων.

1805.

ΕΥΛΙΜΕΝΗ
EULIMENE

archive

ηλεκτρονικός

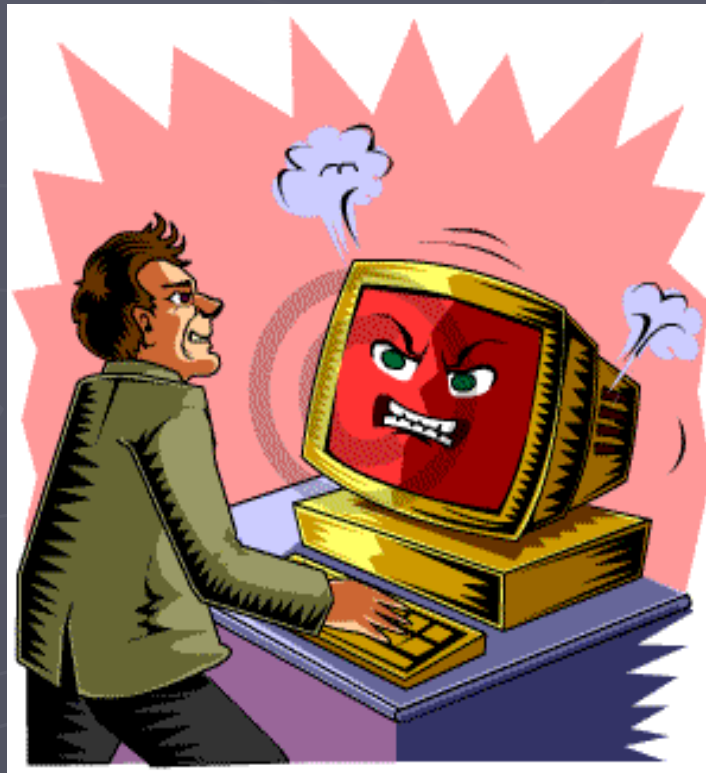
όμβος

Εγκυκλοπαίδεια
Μεΐζονος Ελληνισμού

Συμπεράσματα

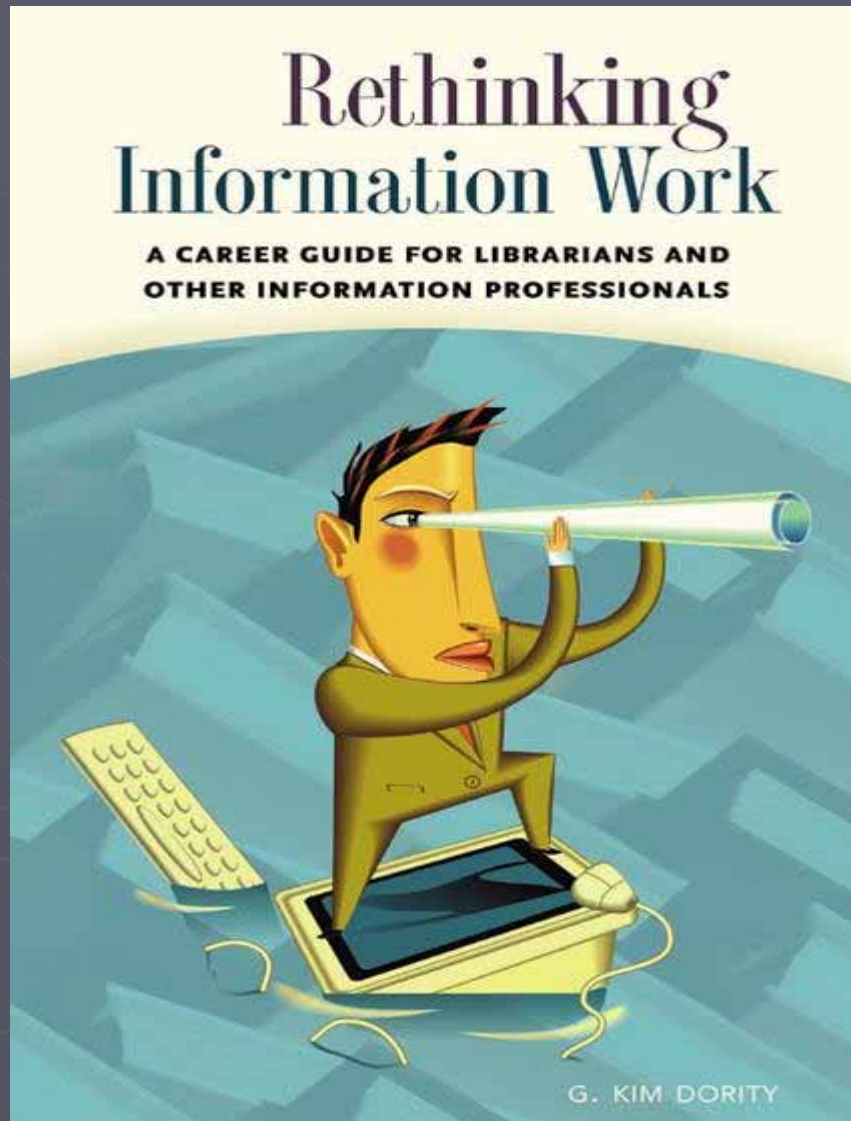
- ▶ Αργή η υιοθέτηση της νέας τεχνολογίας
- ▶ Δεν υπάρχει προκατάληψη απέναντι στην τεχνολογία, υπάρχει **δυσπιστία** για το διαθέσιμο ψηφιακό περιεχόμενο και για συγκεκριμένες εφαρμογές

Συμπεράσματα

- ▶ Η χρήση του e-mail, του ηλεκτρονικού καταλόγου και του Διαδικτύου δείχνει τη θετική στάση των επιστημόνων
- ▶ Απαιτήση για πρόσβαση σε ψηφιοποιημένο / ψηφιακό υλικό κειμένων, εικόνων και σπάνιου υλικού (πηγές)
- ▶ Δυνατότητα on line εξυπηρέτησης των μελών ΔΕΠ

Νέος ρόλος, προτεραιότητες και πρωτοβουλίες του επιστήμονα της πληροφόρησης για τις ΑΕ

Συμπεράσματα

► Πληροφορική των Ανθρωπιστικών Επιστημών

Σήμανση

Κωδικοποίηση κειμένων

Ηλεκτρονική δημοσίευση

Ψηφιακές εκδόσεις πηγών

Πολυμεσικές εφαρμογές

με στόχο τη

δημιουργία ελληνικού περιεχομένου

Πληροφορική των Ανθρωπιστικών Επιστημών

The screenshot displays a Bible comparison application. At the top, there are two parallel windows showing the Greek text of the Gospel of Matthew. The left window shows the text in a standard font, while the right window shows the same text with some words highlighted in red and blue, indicating differences between the two versions being compared.

Below the windows is a comparison table with three columns. Each column represents a different version of the text, with a percentage indicating how much it varies from the base text. The table lists several verses (13, 14, 15, 16, 17, 18) and highlights the differences between the versions.

Version	Percentage of Variants from Base
W25 Bezae, This Text of the Fourth Lateran Council (1519) (Bezae Cantabrigiae)	26.5%
M26 Bezae Cantabrigiae Textus Receptus (1522) (Bezae Cantabrigiae)	26.5%
S27 Bezae Cantabrigiae Textus Receptus (1527) (Bezae Cantabrigiae)	26.4%

The table lists the following verses and their differences:

- 13. **13** Καὶ οὕτως ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρηνίον, καὶ ἐπαύρασαν αὐτὸν ἡ καὶ τὰς κακαίργους. Ἰδοὺ μὲν ἐκ δεξιῶν οὗ ἦν ἕξ ἰουδαίον.
- 14. **14** Ἡ δὲ Τηροδὸς ἔλεγεν πόδας, δοκῶς αὐτοῦ, οὐ γὰρ αὐδῶν ἐκ ἀποστόλων, ἡ ἀπαρκεθῆσαν δὲ τὸ ἡμίση αὐτοῦ ἔθελον ἡ κολήσαν.
- 15. **15** Καὶ εἰσήκει ὁ Λόγος Θεοῦ, ἡ ἐξημεσθήριζον δὲ ἡ καὶ ἔρχοντες ἄγοντες ἄλλους ἔουσαν, αὐαῖτα ἐπιτόν, ἐκ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ χριστός, αὐὸ θαυτὸ ἡ ἐκλεκτός.
- 16. **16** ἠνέκειζον δὲ αὐτῶ καὶ οὐ στρατιώται προσηγάμεται, ἔξω προσηγάμετες αὐτοῦ.
- 17. **17** καὶ λέγοντες εἰ σὶ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἄσπον σαυτὸν.
- 18. **18** ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπὶ αὐτοῦ ἡ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων αὐτοῦ.
- 19. **19** Τὴς δὲ τῶν ἡ κρημασθήριον κακαίργων ἐβλάσφημι αὐτὸν ἡ ἔλεγον ἡ σὶ σὶ εἶ ὁ χριστός, αὐτοῦ σαυτὸν καὶ ἡμίση, ἡ ἀποκρῆσις δὲ ὁ ἔτερος ἐπιταμὴν αὐτοῦ ἦν, οὐδὲ φοβῆ αὐτὸν θεόν, οὐ

Συμπεράσματα

- ▶ Απαραίτητη η από κοινού αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, για την ηλεκτρονική εκπαίδευση, για τις βιβλιοθήκες κτλ.
- ▶ Ανάγκη για συνεργασία των πανεπιστημιακών, των εκδοτών, των βιβλιοθηκονόμων και των πληροφορικών που εμπλέκονται σε δράσεις των ανθρωπιστικών επιστημών στη χώρα μας

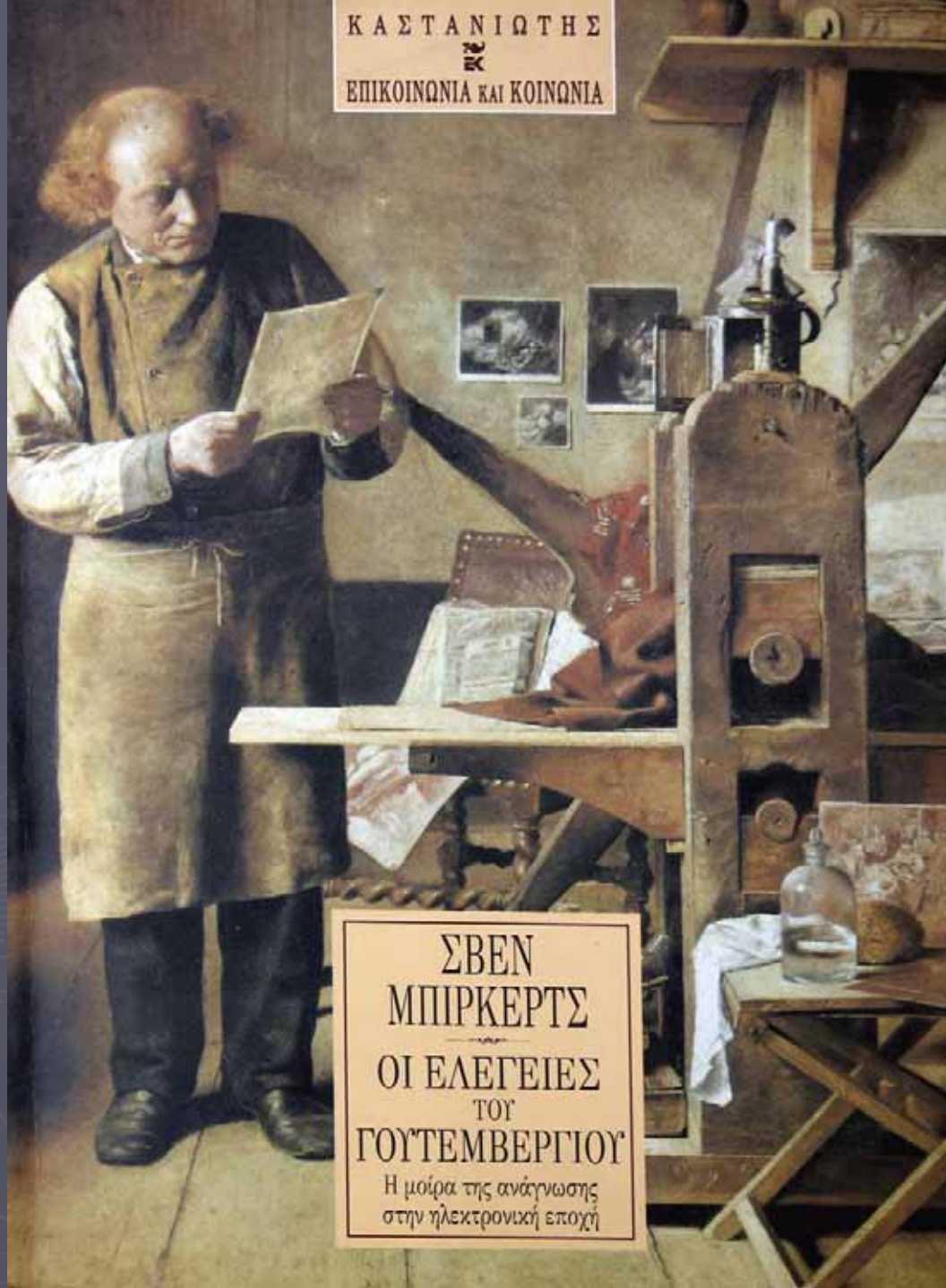
Συμπεράσματα

- ▶ Χρειάζεται η συγκέντρωση και ανάλυση στατιστικών στοιχείων για την εκπαίδευση, την έρευνα, την εκδοτική και την αγορά εργασίας για τις ανθρωπιστικές επιστήμες

Sven Birkerts *Οι ελεγείες του Γουτεμβέργιου*

«Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πραγματικά πώς θα προσαρμοστούμε στους μετασχηματισμούς που συμβαίνουν γύρω μας. Ενδέχεται μάλιστα να ανακαλύψουμε ότι η γλώσσα είναι πιο σκληρό καρύδι από ό,τι την παρουσίασα. Ίσως να ελιχθεί ανάμεσα στα μπιπ και στα κλικ και τις οθόνες το ίδιο εύκολα και όπως στην τυπωμένη σελίδα. Και φυσικά το εύχομαι, επειδή η γλώσσα είναι το στρώμα του όζοντος της ψυχής μας, και αν το αραιώσουμε, θα κινδυνέψουμε σοβαρά».

ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΣΒΕΝ
ΜΠΡΚΕΡΤΣ
ΟΙ ΕΛΕΓΕΙΕΣ
ΤΟΥ
ΓΟΥΤΕΜΒΕΡΓΙΟΥ

Η μοίρα της ανάπτυξης
στην ηλεκτρονική εποχή